

Føroyingar fáa eingi serrættindi

Tá føroyingar hava fingið fullveldi, hava teir samstundis sagt frá sær teir serrættindi, teir higartil hava havt í Danmark. Teir verða tá roknaðir djavnt við allar aðrar útlendingar í Danmark. Tað kann sjálvandi lætt fatast sum ein ræðsluferð mótvegis føroyingum, tá eg ávari móti teimum vansom, sum eftir mínum tykki liggja í fullveldinum. Men tað er meint av ærligum hjarta, og eg kenni tað sum mína skyldu at siga tað, sigur danski forsætisráðharin í samrøðu við Socialin

EDVARD JOENSEN
MYND: JENS KRISTIAN VANG

Fara føroyingar at velja fullveldi, seta teir seg sjálvur útan fyrri ríkissfelagskapin undir somu treytum sum allar aðrir útlendingar í Danmark.

Men danska stjórnin fer ongantíð at venda føroyingum bakið, hóast føroyingar velja fullveldi og loysa frá Danmark, sigur danski forsætisráðharin, Poul Nyrup Rasmussen í samrøðu við Tíðindablaðið Socialin.

«Vit fara altíð at kemast við okkara vinnu, og sum slíkar røki eg føroyingar», sigur Poul Nyrup Rasmussen.

Beint áðrenn forsætisráðharin fór avstað aftur av almennu Føroya vitjanini týsdagin, fékk Socialurin eina samrøðu við hann.

Poul Nyrup Rasmussen dylur ikki fyrri, at hann fegin vil hava Ríkissfelagskapin at halda fram, og at hann persónliga heldur tað gagna føroyingum betri at vera í felagskap við eini stórra land, enn at standa einsamallir.

Globaliseringin høv

Tað er ein samroynd, at tað gerst alt verri hjá smáum tjóðum at klára seg í aljóða samfelagnum, ein tað givur fyrri, sigur forsætisráðharin.

Síðan Berlinmúrurin fól, er globaliseringin vórðin alt sjónligari, og hvør hugsar bara um seg sjálván.

Tað er ikki longur sum undir kaldu krígunum, tí tey stóru vestarlondini høvdu síni áhugamáli í Føroyum, og vit tí kundu kenna okkum rímaliga visir í, at teir vóru í okkara parti.

Nú er bara eitt stórveit til, og hvør nørir at sær, sum sterkastur er.

Danski forsætisráðharin, Poul Nyrup Rasmussen, ísamar, at tað verður kann skjilst sum ein ræðsluferð, at hann alment sigur sína hugsan um fullveldismálið.

Men hann kemur tað sum sína skyldu mótvegis føroyingum, sigur hann.

«Og hann dylur ikki fyrri, at hann heilsar sær, at Føroyar verða verandi í ríkissfelagskapinum.

Men hann visir samstundis á, at hann fer til einhvørja tó at góttaka tað valdið, føroyingar gera.

«Líka síðan fullveldisstórið byrjaði, havi eg vilja fingið fram, at Danmark á ongan hátt fer at seta seg í móti føroyskum fullveldi.»

Velja føroyingar fullveldi, fara vit ikki at seta okkum í móti tí.

Velja føroyingar eina nútíðarsgerð av teiri verandi skipanini, halda vit eisini, at tað er ein góður vegur at ganga.

Eg haldi sjálvur, at vit hava nógv at geva hvørjum øðrum, og kundu hjálpa hvørjum øðrum at hvønn sín hátt í einum heimi, sum er nógv harðari, enn hann var fyrri.

Her visir forsætisráðharin á, at ein skal ikki longur rokna við, at stóru londini fara at hjálpa teimum smáa á naksan hátt, sum vit kendu tað til dómis eftir Seinnu Heimsbardaga.

Nú er stóðin sóleids, at hvør má seta sær, og tann, sum ikki klárar at fylgja við, hann liggur eftir á.

Poul Nyrup Rasmussen, forsætisráðharin, mælir til, at føroyingar ikki fara ov harðliga avstað, nú avgerðin um, hvørt vit skulu hava fullveldi ella ikki, skal takast.

Í samband við fullveldið skulu vit rokna við longum og tungum tingum um lojómál, búskaparmál, samstarv á mongum umráðum sum til dómis sjúkrahúsverk, uttanríkis-tenastur, aljóða politikk og undirvising á hægri lærustovnum fyrri bert at nevna nokur, sigur Poul Nyrup Rasmussen.

Fyrri mer er tað neyðugt, at vit hava gjøgnumgengið allar síður av okkara samstarvi, so vit ikki seinni koma í ta støðu, at føroyingar ella danir fara at spyrja, hví eingin segði teimum tað og tað, áðrenn føroyingar valdu fullveldi.

Tí vit eiga at minnst til, at tað er ikki bara okkum, sum nú liva, vit taka avgerðir fyrri.

Hetta fer eisini at gálða øll tey, sum í allar títir koma aftan á okkum.

Tí er tað so ótrúliga neyðugt, at undirtekin fyrri tí, sum valt verður, verður so breið, sum til ber, sigur Poul Nyrup Rasmussen, forsætisráðharin.

Forsætisráðharin visir á tað óheppu staðuna í 1946, har munurin var so lítil, at summir partar als ikki vildu góðkenna fólkaákvøðuna.

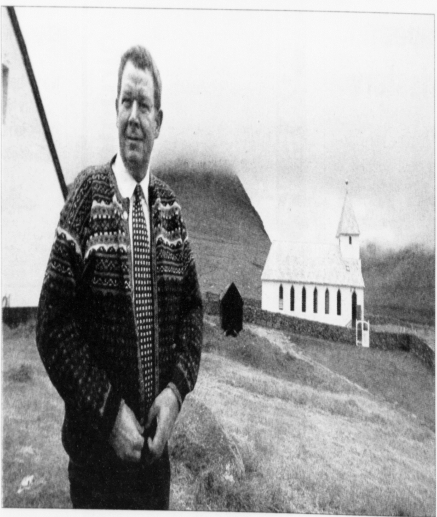
Og eini slíkar stóðu við hann fyrri alt í verðini sleppa undan, sigur hann.

Fullveldi við ábyrgð

Tað verður avgjort broytingar í viðurskiftinum landanna millum, tá føroyska fullveldið er veruleiki.

Tosa vit um Føroyar sum sjálvstøðugan stat, krevur tað sjálvandi í fyrsta umfari, at Danmark má vísa ta somu virðingina fyrri Føroyum, sum fyrri øllum øðrum sjálvstøðugum londum. Tað er greitt.

Víð tí eru vit í eini heilt nýggjari støðu, har so mong samstarvsráð mugu takast upp til nýggja viðgerð.

Vit venda ikki vinnu okkara bakið. Og føroyingum nýtist ikki at óttast at vit fara at slá hondina av tykkum, hóast tit velja fullveldi. Men treytirnar fyrri samstarvi broystast

Allar avtalar Føroya og Danmarkar millum skulu viðgerast av nýggjum, tá føroyingar hava fingið fullveldi. Føroyingar, sum koma til sjúkrahúsgærd, á hægri lærustovnar o.s.f. verða tá roknaðir javnt við allar aðrar útlendingar í Danmark

Eitt, sum nógvar føroyingar kenna til av egnum royndum, er útbýgingarumráð.

Her fara fyrirtæktirnar at broyst fullkomuliga, sigur forsætisráðharin.

Tá verða føroyingar javnmætir við allar aðrar útlendingar, sum koma til Danmarkar at nema sær útbýging.

Undir teirri fríðari danska síðu, at viðurskiftini millum teir sjálvstøðugar statir eru ikki tey somu sum millum tey lond í ríkissfelagskapi.

Tað verður ódvísi, visir forsætisráðharin á.

Eru teir ikki tað, hevði alt júst bara verð sum fyrri, og so var eingin grund til alt hetta tósið.

Tí verður tað eisini her neyðugt at hugsa um avleiðingar av tí vali, ein ger.

Skulu vera til staðar

Ein sjálvstøðugur statur hevur nógvar aljóða skyldur, sum skulu rokjast.

Og tað kostar nógv at vera sjálvstøðugur, visir Poul Nyrup Rasmussen.

en, forsætisráðharin á.

Eitt eru sendistovnar, londini øvust at hava úti í heimi.

Sjálvandi er breitt samstarv millum lond á hesum økinum, sigur forsætisráðharin. Men tað verður ein ódvísi samstarv, enn tað er í dag, tað er greitt.

Tí ber ikki til bara at diva upp, at eitt annað land skal rokja tinni áhugamáli til fulnar.

«Eg vil bara siga, at tað eru minar royndir, at tað at rokja áhugamálini hjá einum landi krevur fysiska nærveru á øllum viðkomandi, aljóða pallum, ÍST, í Europa, og hvat tað ni skal vera. Vit hava merkt, hvussu tungt tað er at rokja okkara áhugamáli mótvegis teimum stóru londunum.»

Til dómis hevur Danmark tveir teir mestu ferðirnar, NATO aðalskrivari er valdur, stilla dansk valøini upp. Men tað visir seg hvørja ferð, at tey stóru londini fara við starvinum fyrri nógvi á teimum.

Forsætisráðharin sigur, at hann á ongan hátt skal leggja seg at í hví føroyingar fara at velja í Europa. Men bara vísa á, at óansæð,

hvat vit gera, verður tað tyngrt at arbeiða einsamallir, enn tá vit hava eitt EU limaland sum Danmark at halla okkum at.

Vit siggja tað í viðurskiftum Danmarkar mótvegis til dómis Týsklandi, hvussu trupult tað er hjá teimum smáa at klára seg.

Tað krevur nógvar kreftir, nóg fólk og nógvi tilfeingi at tryggja sín áhugamáli.

Og tí fara viðurskiftini eisini her at broyst landanna millum, annars verður eingin konsekvens í tí, gjørt verður.

Samráðing avgera

Tað verða samráðingarnar landanna millum, sum fara at avgera, hvussu skjótt millumverandi Føroya og Danmarkar fer at verða avgreitt, sigur Poul Nyrup Rasmussen, forsætisráðharin.

Tað vildi verð skævt av mær at fara í smaltur við tí, sigur forsætisráðharin. Bæði partar fara at hava ynskir, sum verða viðgjørd í samráðingum.

Men tað er greitt, at endin á blokkstølinum verður, at hann fell-

ur burtur.

Hvussu skjótt tað verður, eri eg ofta spurður um, og eg kundi eisini givið nokur boð, men tað hevði verð ópassandi og tænar ongum endamáli, sigur Poul Nyrup Rasmussen.

Grundleggjandi politiska støðan í Danmark til samstarvið við Føroyar, er tann, sum eg sjálvur hev greitt frá á vitjan míni her, sigur forsætisráðharin.

Eg haldi framvegis, at vit hava nógv at geva hvørjum øðrum. Eg haldi eisini framvegis, at samstarvið kann endurnýggjast og nýðstansgerast alla tíðina.

Og eg trýgi upp, at vit kunnu uppfylla nógvi ynskir frá føroyingum um økt sjálvsýri og meira ávirkan á bæði innan- og uttanríkispolitisk mál.

«Men eg má aftur undirstrika minst fyrri linn ella uppartur fleiri ferðir, at tað eru føroyingar, sum velja.

Eg havi bara av og á kent tað sum eina skyldu, útan hótan, at siga, hvussu eg meti støðuna. Og eisini við góðri samvisku seinni at kenna siga bæði føroyingum og mær sjálvum, at so er einki goymt undir borðinum, sum so verður tíkíð upp sum eitt forskrekkisli aftaná.»

sigur Poul Nyrup Rasmussen, forsætisráðharin.

Ojlan er tykkara

Danmark fer at hava fulla viðrøng fyrri, at tað eru føroyingar sum avgera eitt samstarv við Danmark á oljuekinum. Og eisini, at møgulegi olja undir Føroyum er føroysk.

Vit hava, sum er, samstarv um gransking og umhvøvi.

Danmark hevur ávisar royndir á økinum.

Serliga um samráðing við stóru, aljóða oljufelagnum, sum standa fyrri letting og framleiðslu. Og danir fara eisini til einhvørja tó at hjálpa føroyingum í uppygging av fyrirsingini á tí økinum, lovar Poul Nyrup Rasmussen, forsætisráðharin.

Allari tí serfrøði, føroyingar ynskja, fara vit tegin at hjálpa tykkum við. Men vit fara ikki at noyða nakar niður yvir tykkum.

Aftur her eru tað føroyingar, sum avgera, hvat tit vilja samstarva um.

Upplýsing neyðug

Í samband við nýggja kjørundirgundir veljarakanningina, sum gevur bád-um vengjuni og sjálvsrýstisnum framgongd, sigur forsætisráðharin, at hann sum javnaðarmáður hevur tey ráð til føroyska Javnaðarflokkin at lýsa allar síður av samstarvinum við Danmark.

Eg skjál væl ynski føroyska Javnaðarflokkin um eina endurskoðan av Heimastýrislógini. Og eg vóni, at føroysku politikkarirnir fara at finna ein breitt grundarlag, har eisini Javnaðarflokkin er við, tí hetta málið skal avgreiðast.

Um viðurskiftini millum danska og føroyska Javnaðarflokkin sigur Poul Nyrup Rasmussen, at tey bæði floksliga og persónliga eru góð og virðilig.

Tað hava verð ósemjir, sum vit nú hava fingið avgreiddar. Fyrri meg persónliga hevur tað

altíð verð rættliga fundamentalt, at stevna Javnaðarflokkarnar, um at verja tey ringast stillaðu í samfelagnum, verður hildin.

Har hugsi eg millum annað eisini um útjahan í Danmark.

Og eg veit at føroyski Javnaðarflokkurin eisini er sera upptikin av at útjahan skini her í Føroyum yvir-liva.

Hava skjólini

Um málið við hernaðarskjólinum, sum skulu vísa, at danir og amerikannar hava undirhondsavtalar um Føroyar, sigur forsætisráðharin, at hann avgjort metir, at tað ber til at fáa føroyskar umboðsmenn, sum kunnu arbeiða við júst slíkum málum, inn á ymsar danskar sendistovur.

Og skuldi ynski komi frá einum sjálvstøðugum stat, sigur forsætisráðharin, at danska stjórnin vendir ikki einum vini bakið.

«Og tað fer sjálvandi framvegis at vera eitt gott vinarlag millum Danmark og Føroyar», endar Poul Nyrup Rasmussen, danskur forsætisráðharin, samrøðuna við Tíðindablaðið Socialin.

Eg dugi yvirhvørvur ikki at siga nakar um, hvørt grundarlag verður fyrri nokrum fíggerligrum endurgjaldi til Føroyar, sigur forsætisráðharin.

«Vit hava í forsætismálaráðnum

Minar royndir siga, at tí krevur at vera fysiskt til staðar á øllum al-tjóða pallum, um tá vit latast á aljóða politikk